

Matachowski Ant. Głos (10/2 1890)

XVIII 2.893.

<http://rcin.org.pl>

G Ł O S

J. W. JMCI PANA

ANTONIEGO

N A Ł Ę C Z

MAŁACHOWSKIEGO

WOIEWODY GENERALA ZIEM. XIĘSTWA
MAZOWIECKIEGO.

NA SESSYI SEYMOWEY

Dnia 10 Mca Maia Roku 1790.

M I A N Y.

—————
NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE MOY MIŁOSCIWY!
PRZESWIETNE SKONFED: RZEPLITEY STANY!

MOwić przed wspaniałym WASZEY KRO-
LEWSKIEY MCI PANA MEGO MIŁ: Tro-
nem, przed poważnym Senatem, przed gorli-
wym o dobro Kraiu Stanem Rycerskim, iest
mówić przed Narodem, o Narodzie.

)IC

Prze-

XVIII. 2. 893.

Przyszła już ta pożądana chwila, w której Polak, wolno w swej Świątyni Praw Seymować może, o poprawie Formy Rządu, bez wszelkiej obawy radzić, i swobodnie myśląc, zatrudniać się szczęśliwością Kraiu.

Znam, że iedynym Naszych KROLOW celem być powinna Kraiu pomyślność, przeto dokładney w tey mierze czynności dozierać ani mogą, dopóki Obraz całej przyszłej Rządu Formy Nam ukazany niebędzie.

Choćby naywyśmienitsze przepisy w części iakowey były, ani mogą swej chwały pozyskać, poki nie będziemy przekonani; że ta rzecz zupełnie się stosuje do drugiej części.

Jesteśmy wszyscy urodzeni i wychowani na łonie wolności niosący zaszczyt Narodu Prawowiernego.

Podamy ten chlubny zaszczyt tym Naszym przyszym ustawom, które gruntować mają istność Narodu Naszego pierwszeństwa; w zapewnieniu, że Wiera Święta Nasza Katolicka panująca, nieodmiennie trwać będzie.

W wszy-

W wszystkich do dziś dnia trwających Kra-
iach i Państwach tak Monarchicznych, iako i Rze-
czypospolitych iedna jest Religia upewniona za
panującą. Ta myśl była Przodków; niewidzę
przyczyny słuszney, dla którejbyśmy oddać
się mieli od tey Przodków Naszych ustawy.

Jstność Narodu zawisła naywięcey od usta-
nowienia Zwierchności Kraiowej.

Tę ja widzę nayszczególniey w Osobie Pa-
nującego.

Ten jest na czele Narodu.

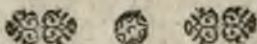
Kto ma bydź poradą, i w iaki sposób panu-
jącemu.

W iaki sposób i iak często ma się zgroma-
dzać Naród do pisania Praw; to zdaie mi się rze-
czą naycelnieyszą.

Częste zwoływanie Seymów wycieńcza Oby-
wateli. Doświadczali tego Przodkowie Nasi,
gdy Poprzednikowi WASZEY KROLEWSKIEY
MCI Zygmuntowi Trzeciemu wymawiali.

) : (

To

To ułożywszy i opisawszy; Dopiero potym do układu i opisu Seymikowania udać się wypada-

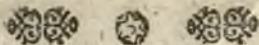
Inaczej bowiem układane opisy być powinny, jeżeli będzie wybor Królów ciągły z iedney Familii: A inaczej, jeżeli Naród po kazdym Bez-Królewiu wybierać sobie ma Króla i Pana.

W Kraiach wszystkich znajdują się Ustawy czyli Prawa, które nieodmiennemi mieć Narody dla siebie na czasy naypoźniejsze chciały, i nikt tego przeczeć niezechce.

W Państwie nawet Francuskim Monarchicznym jest sławne Prawo Saliczne *Lex Salica*, które upewnia, że Korona niepoydzie Francuska w linią Niewieścią.

W Anglii Prawo zwane *Magna Charta*, które zabezpiecza Obywatela osiadłego, a to jest Prawem niewzruszonym:

I My też mamy takowe Prawa choć rozrzucone dla trudności, z którąśmy ich dostawali. Z liczby tych to Praw *Pactum* Ludwika
Kró

Króla w Roku 1374. z Polakami zawarte, którym oprócz innych Ustaw, tę czyni różnicę, że Korona Polska rozdzieloną na części być nie może.

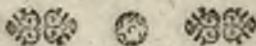
A każdy Rok Panowania następców Jego Polak zawsze baczny o swoje Przywileia i swobody, wolność mu zaręczające, naznaczyć starał się, albo nową prerogatywą, albo zabezpieczeniem nabytej.

Tak troskliwy o swe Prawa Polak i przez dwa wieki nagromadziwszy onychże, przyjmuje dopiero około Roku 1569. Litwina do węzła iedności wcielenia, by z nim miłej wolności używając, wspólnie ratować kray i strzedz mógł Praw, Swobod, i wolności.

W wieku tym szesnastym takie złączenie Korony z Litwą stało, iż w Xiędze Praw drugiej na karcie 770 w tych słowach znajdujemy Prawo:

„ A temu obojemu Narodowi żeby inż cza-
„ sy wiecznemi iedna Głowa, ieden Pan, ieden
„ Król wspólny rozkazywał.

Wiek

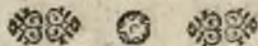

Wiek zaledwie upłynął czasu tego, w którym wolność Polska naywiększy swój lustr miała, gdy w xiędze Praw piątey na karcie trzynastey Ustawę na wieczność uchwaloną znajdujemy pod tytułem:

Rex Catholicus esto:

„ Dla wiecznego warunku teraz & *in posterum* *Lege cavemus*, aby żaden Pan inszey
„ Religii nie był obran, tylko ten, który był
„ i powinien bydź *Romanæ orthodoxæ Religio-*
„ *nis Catholicæ.*

Te cytowane wywody z Praw czyli Ustaw Naszych, które setney zaledwie wyrównywiają Częśćce Praw, iasno dowodzących, że były Ustawy na wieczność dla Narodu Polskiego stanowią. Niepowinnyż Nas przekonać, że nie dopiero od Roku 1768. nastąpiły, ale od kilku już wieków były. Te porozrzucane podobało się STANOM Seymującym w Roku 1768. w ieden zbior Praw zebrać, które miały bydź gruntowne i nieodmienne, i tym dać nazwisko Kardynałnych, liczbę ich zbyt wielką zrobić, bo aż do kwoty dwudziestu czterech zmnożyć. Nieidzie tu o Etymologią słowa Kardynałnych Praw, tym bardziey, że to słowo iest przybrane z łacińskiego, ale o rzecz, aby Naród Polski mógł fundować swą iftność
na

na Ustawach, które iakiekolwiekby nosiły nazwisko Praw Calcowych, iak pisma niektóre świeżo wyszłe nazywać chcą, czyli Fundamentalnych, czyli stałych i nieodmiennych, lecz aby gruntowały Formę Rządu Naszego. Wszakże Zasady, Dzieło Seymu wolnego, Dzieło Seymu terazniejszego w Artykule czwartym upewniają, że bydź mają Prawa Kardynalne, i że w Materjach tyczących się Praw Kardynalnych iednomyślność Instrukcyi, a nie wielość Instrukcyi decydować mają.

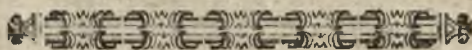
O obiawienie Nam tych to Praw Fundamentalnych czyli Calcowych iak nayprędsze, i aby ich mniej było napisano, niżeli w Roku 1768. z mieysca mego upraszam.

Ani ia wątpię, że wybrani wielcy Mężowie wiele rzeczy mają przygotowanych, z których zebranych ogół rzeczy, mający na czele swoim Prawa Kardynalne, może bydź w czasie dozwołonym i w iedno zebranym; a ogół daiący rzeczom szczególnym związek, tym bardziej Nas przekona, że Dzieło te z wszech miar pracowite, pozyska chlubną sławę i Potomności poda Imiona Pracowników tey struktury, na której gruhcie stać ma w przyszle, wieki Oyczyzna Nasza.

Po-

Poda Dzieło te w ogóle uwielbione, nowy lastr
Panowaniu WASZEY KROLEWSKIEY MCI w
dowodzie, że starałeś się Miłościwy Panie, aby
za czasu słodkiego Iego Panowania była szczę-
śliwą Polska, i Wnukowie Nasi mieli przyczynę
radosne nieść Paniątki, Oycowkiew Iego sta-
ranności.

XVIII. 2. 893.

XVIII-2 893